

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN ORTAK TARIM POLİTİKASI (2021-2027 dönemi)

Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kurucu üyeleri arasında ticaretin serbestleştirilmesine yönelik düzenlemeler çerçevesinde tarımsal ürünlerin gümrük birliğine dâhil edilmesi, beraberinde "tarım sektöründe ortak bir politika" oluşturulması gerekliliğini de getirmiştir. Böylelikle, tarım ürünlerinde işleyen ve gelişen bir ortak piyasanın oluşturulmasını amaçlayan Ortak Tarım Politikası, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Roma Anlaşmasının 38. Maddesi (Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Anlaşma-ABİA- 38. Madde) temelinde ortaya çıkmıştır.

1958 yılında gerçekleştirilen Stresa Konferansı'nda ilkeleri "tek pazar", "ortak mali sorumluluk" ve "topluluk tercihi" olarak belirlenen ve 1962 yılında uygulamasına resmen başlanan OTP, üreticilere sağladığı yüksek oranlı desteklemeler ve koruma sayesinde, II. Dünya Savaşı sonrası dönemde Avrupa tarımının hızla toparlanmasını sağlamıştır. Ancak, bu yüksek destek miktarları ve korumacılık, uluslararası alanda tarım ürünleri ihracatçısı ülkeler tarafından yoğun bir biçimde eleştirilmiş, desteklemelerin tetiklediği üretim fazlası ve bütçe üzerinde oluşturduğu mali yük ile petrol krizi sonrası dış piyasalarda yaşanan dalgalanmaların neden olduğu Topluluk içi arz fazlası, Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT, 1995 yılı itibariyle Dünya Ticaret Örgütü- DTÖ) çerçevesinde gerçekleştirilen çok taraflı ticaret görüşmeleri ve Topluluğun genişleme süreci, 1980'li yıllarda başlayan OTP reformlarına yön veren başlıca unsurlar olmuştur.

AB kurumlarının 2 Aralık 2021 tarihinde üstünde mutabakata vardığı 2023-2027 dönemi Ortak Tarım Politikası ile daha adil, çevre dostu ve performans odaklı bir yaklaşım benimsenmektedir. Yeni OTP, Avrupa Yeşil Mutabakatına istinaden ortaya konan Çiftlikten Çatala ve Biyoçeşitlilik Stratejilerinde belirlenen hedefleri gözeterek tarım sektörünün ekonomik, sosyal ve çevresel olarak daha sürdürülebilir bir yapıya kavuşmasını amaçlamaktadır.

Yeni OTP'de 10 temel amaç belirlenmiştir:

1. Çiftçiler için daha adil bir gelir düzeyinin sağlanması,
2. Rekabet gücünün artırılması,
3. Gıda zincirinde güç dengesinin gözetilmesi,
4. İklim değişikliğine dair önlemlerin alınması,
5. Çevrenin gözetilmesi,
6. Peyzajın ve biyoçeşitliliğin korunması,
7. Nesilsel yenilenmenin desteklenmesi,
8. Kırsal alanların canlandırılması,
9. Gıda ve sağlık kalitesinin korunması,
10. Bilgi ve inovasyonun teşvik edilmesi.

Yeni OTP, her bir üye devletin, OTP hedeflerine ulaşmak için belirleyecekleri politika araçlarının yer aldığı bir ulusal OTP stratejik plan hazırlamasını gerektirmektedir.

2021-2027 döneminde OTP için, 95,5 milyar avro Kırsal Kalkınma için Avrupa Tarım Fonu (EAFRD)'ndan ve 291,1 milyar avro Avrupa Tarımsal Garanti Fonu (EAGF)'ndan olmak üzere toplam 387 milyar avro bütçe tahsis edilmiştir.

FASLIN KAPSAMI:

11 No.lu Tarım ve Kırsal Kalkınma faslı kapsamında, esas itibarı ile değişik ürünler için geliştirilen ve çiftçilere ve sektörde yer alan ürün işleyicileri gibi aktörlere verilen destekler, bazı ürünlere yönelik üretimle ilgili kota düzenlemeleri, bu ürünlerin ithalatına yönelik kısıtlamalar, ek tarifeler gibi hususlar ele alınmaktadır. Ayrıca tarımla uğraşan ve gelir düzeyi nispeten düşük olan kırsal kesimin ihtiyaçlarını karşılamaya, gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesine yönelik tedbirlerin ele alındığı AB kırsal kalkınma politikasının uygulanabilmesi için zemin teşkil eden planlama, programlama, izleme ve değerlendirme, mali yönetim ve kontrol ile politika amaçlarına ulaşmak için kurulması gereken sistemler ve idari araçlar da bu başlık altında ele alınan diğer temel hususlardır.

Kırsal kalkınma dahil, OTP kapsamındaki harcamalar AB bütçesinin önemli bir bölümünü oluşturduğundan desteklerin uygunluğunun kontrolünü sağlayan idare ve kontrol sistemlerinin kurulması gereklidir. Fasil mevzuatı aynı zamanda yöresel ve geleneksel özellikleri olan tarım ve gıdalara ilişkin coğrafi işaret koruması ve bunların denetimi, organik tarım ilkeleri ve kontrol prensipleri, tarım sektöründeki devlet yardımları konuları ile AB Ortak Tarım Politikasının oluşturulmasında büyük öneme sahip çiftlik muhasebe veri ağının kurulması ve işletilmesini kapsamaktadır. Her ne kadar 18 No.lu İstatistik faslı kapsamında ele alınmakta ise de tarım istatistikleri bu fasılla doğrudan ilişkilidir.

Fasil müktesebatı tüzüklerden oluştuğundan AB Ortak Tarım Politikasının uygulanması için gerekli idari yapıların ve mekanizmaların üyelik öncesinde oluşturulup, uygulama konusunda deneyim kazanılması beklenmektedir.